

Kelime ve resimlerin yüzü

'Sen Surat Okumayı Bilir misin?'de Selçuk Demirel'in çizgileri ve Orhan Pamuk'un metni, kelimeler ile resmin ruhunun nasıl buluşabileceğini de bir kez daha gösteriyor

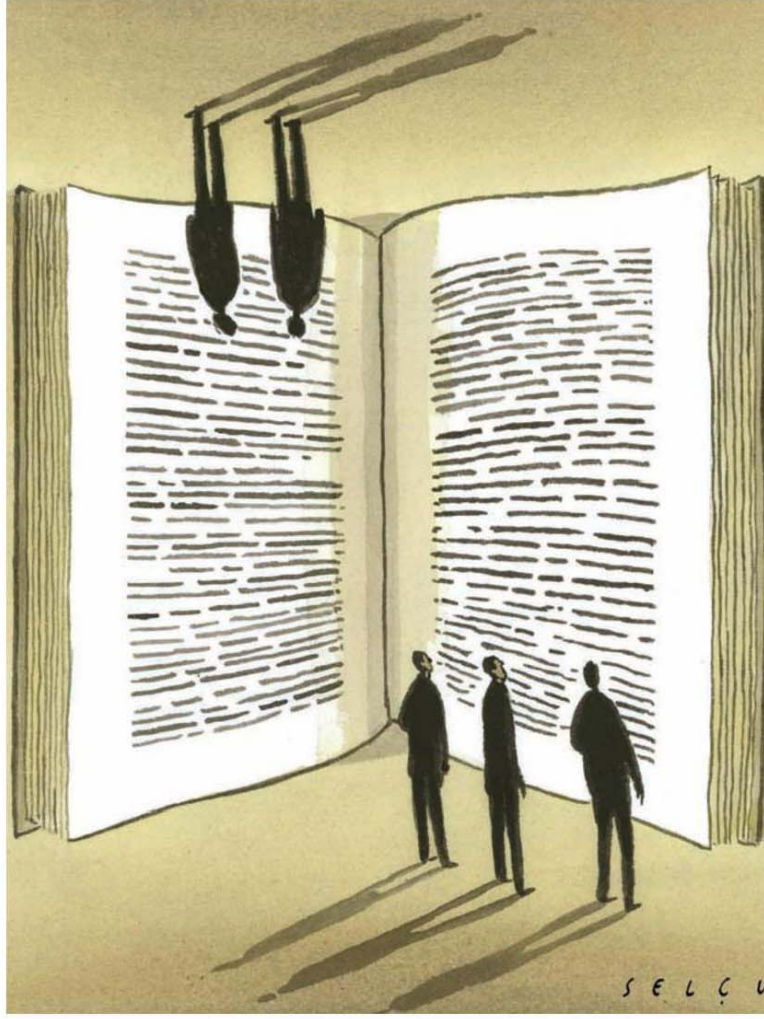
Kaan Egemen

Bir yazar; Orhan Pamuk ile bir çizer; Selçuk Demirel, kitaplarının yayıncısının bulunduğu sokaktan başlayan yürüyüşü sırasında, yazarın evvelce basılıp hayli okunmuş kitabı; Kara Kitap üzerine beraberce bir şeyler yapmak için kavilşir.

Gel zaman git zaman, ülke dışına taşın buluşmalarda çizer, bazen yazar gibi düşünür ve yazar da çizer gibi davranıp yavaş yavaş kitabı oluşturur. Sen Surat Okumayı Bilir misin? ismini alacak kitabın hazırlık aşaması böyle.

Çok önce yazılıp yayımlanmış bir kitabın üstüne çizgi döşemenin her ne kadar riskleri varsa ve kitabı yeni okuyacakların hayal gücünü sınırlayabileceğine dair eleştiriler hazırda bekletilse de kendi kaleme aldığı sayfalar arasında kaybolan, cümlelere karışan ve bazen de onlara dışarıdan bakan bir yazarı çizen, kimi anlarda da onun sayfalarından ilham alan Demirel, kitapta anlatılan duyguya ekler yapmakla kalmamış yeni çağrışım tutamakları hazırlamış. Böylece Pamuk'un "birlikte düşündük" dediği, Kara Kitap'ın yeni bir yorumu olan Sen Surat Okumayı Bilir misin? doğmuş.

Karşılaşan, buluşan ve benzer duygularla üretime geçtiği aşikâr olan yazar ve çizer, yine Pamuk'un deyişle "roman içinde roman yazan adam"ı, "resim içinde resim yapan kalem"le birleştiriyor. Bu birlikteliğin, sayfalarını yeniden yazmaktan öte Kara Kitap'ı çizgiyle başka bir yere taşıdığı söylenebilir. Peki, orada ne var? Yazarın kafasındaki çizer, çizerin zihninden eline dökülen yazar...

Sayfalarda iki ele rastlıyoruz: Birincisi çizer Demirel, ikincisi Kara Kitap'ın elyazmalarının sahibi Pamuk. Çizerin eli, yazarınkinden aldıklarıyla Kara Kitap'la bağlantılı ve biraz da ondan ayrılan resimler koyuyor ortaya. Bir anlamda Kara Kitap'ın esprisine uygun bir düş kotarıyor. Elin yazısı, elin çizgisiyle; başka bir deyişle kelime ve resimler birleşiyor.

Kara Kitap'a dair hikâyeler üreten Demirel; yüzü, gözü

ve sözü çizgiye dökerek arayışın resmini yapıyor bir noktada: Sen Surat Okumayı Bilir misin'in sayfalarındaki, kendini başkasında bulmaya uğraşırken kendinden uzaklaşan, kaçarken kendisine tutulan ve tutunan kahramanın birer portresi. Gözün gördüğü ve görmediği yüzün romanını yazan Pamuk'un sözcüklerinden, Demirel'de çağrışımların çizimi hepsi.

Pamuk'un, Kara Kitap'ta bahsettiği yüz-harita ilişkisinin

çizgiye dökülmüş hâliyle karşılaşıyoruz Sen Surat Okumayı Bilir misin'de. Bu haritaların çizimleri, bazen bir labirent şeklinde bazen bir sarmal biçiminde gözümüzün içine bakıyor. Her çizim, birinden diğerine yolculuk sanki; tümü şüpheli, asi ve sürekli kendisini arayan bir kimliğe bürünüyor.

Yazının şaşırtıcılığı ile çizgininki birleşince yüz, göz ve sözcükler de kendi labirentinde, sarmalı ve sayfasında bir kaybolup bir görünüyor.

Selçuk'un, Kara Kitap için çizdiği ve bazıları da romanla buluşan resimlerin, hem kitapla bağlantılı bir tarafı hem de ondan ayrı bir anlamı var. Sen Surat Okumayı Bilir misin?, ben ile başkası arasındaki tuhaf, çetin, yıpratıcı ve insanı tedirgin ederken zenginleştiren ilişkiyi gündeme getiriyor. Demirel'in çizgileri ve Pamuk'un metni, kelimeler ile resmin ruhunun nasıl buluşabileceğini de gösteriyor.